gen komen. Ze waren druk in de weer met hun thermosflessen, keken echter niet naar de Schollevaars en merkten ook niets van de Purperreigers, die vlakbij opvlogen !

Sommige mensen moeten blijkbaar léren buiten hun ogen niet in hun zak te steken !

Onze inheemse salamanders.

door J. B. ten Veen, Rotterdam.

De bekendste van de vier in ons land voorkomende watersalamanders is de Kleine of „gewone" watersalamander *(Triturus vulgaris)*, inderdaad een gewoon en algemeen voorkomend diertje. Daar dit amphibie in ons gehele land zo overbekend is lijkt mij een beschrijving hiervan vrijwel overbodig. De vindplaats te vermelden acht ik ook niet nodig daar het gemakkelijker zou zijn te schrijven waar ze niet dan wel voorkomen.

Hier en daar worden deze salamanders neotenisch gevonden ; volwassen dieren bezitten in dit geval nog volkomen ontwikkelde kieuwen. Deze dieren kweken meestal normaal voort.

De tweede salamandersoort is de Grote of Kamsalamander, *Triturus cristatus)*, een in vele streken van ons land goede bekende. Het dier ontleent zijn naam aan zijn lichaamsbouw. Bij een lengte van 15-16 c.M. draagt het een gezaagde, flink ontwikkelde kam op kop en rug, terwijl de staart van een afzonderlijk kammetje is voorzien.

De kleur is grauw met donkere vlekken, op de buikzijde geeloranje met zwarte vlekken, de zijden bezaaid met kleine witte stipjes. In de staart van het mannetje bevindt zich een blauwwit metaalachtig glanzende streep, die in de paartijd aan schoonheid toeneemt. Vraatzuchtig als geen der andere soorten kan de Kamsalamander moeilijk met de andere of met kleine soortgenoten samenleven. Op plaatsen waar in de vrije natuur deze soort in gezelschap van andere soorten voorkomt ziet men dan ook meestal de andere in aantal afnemen. Ook kunnen ze elkaar afschuwelijke verwondingen toebrengen wanneer zij bij het voederen zich aan elkaar vergrijpen. Deze soort bewoont vrijwel geheel Europa.

Een veel geïmporteerde variëteit is de Italiaanse Kamsalamander, een groter en krachtiger gebouwde verschijning.

De derde soort, de Alpenwatersalamander *(Triturus alpestris)*, is een nogal zeldzame soort. In Brabant en Zuid-Limburg plaatselijk algemeen, komt deze soort in Gelderland veel minder voor om in de overige provincies bijna geheel te ontbreken. Wordt hier of daar wel eens een enkel exemplaar gevangen dan betreft dit vrijwel altijd een uitgezet dier of het nageslacht daarvan. In ieder geval blijft het aanbevelenswaardig zulke vondsten te signaleren om te kunnen uitmaken of we hier met een relict te doen hebben of met een voorwaartse beweging vanuit 'n ander gebied.

Volwassen gevlekte landsalamander. Foto J. Th. ter Horst.

De lengte van het ♂ komt overeen met die van de Gewone salamander, 8 - 9 cm. Het ♀ wordt over het algemeen een paar centimeter groter. De kleur die vooral in de paringstijd nog verschillende nuances oplevert is in hoofdzaak blauw, brons of donkerbruin op de rugzijde, terwijl buik en keel variëren tussen geel-oranje en rood. Het lage ongetande kammetje van de ♂♂ is afwisselend gevlekt lichtgeel en donkerblauw. De buikzijde is geheel-ongevlekt, de keel meestal ook. Uit Zuid-Limburg ontving ik echter dieren die voor een zeer groot deel aan de keel gevlekt waren. Het verspreidingsgebied omvat geheel Midden-Europa en de Balkan.

De vierde in ons land voorkomende watersalamander is de moeilijk te herkennen Draadstaartsalamander *(Triturus helveticus)*, die zóveel gelijkenis heeft met de Gewone of Kleine watersalamander, dat het zeer lang geduurd heeft eer men hem had „ontdekt". Schlegel noemde hem in zijn werk „De Dieren van Nederland", kruipende dieren, 1862, met geen woord.

Ook Thijsse wijdde er in de eerste drukken van zijn „In Sloot en Plas" geen letter aan. Eerst door de heer Thiellier en kort daarop uit Treebeek kregen wij de zekerheid dat de in de Duitssprekende landen algemeen bekende „Fadenmolch" in de Zuidelijke provinciën van ons land ook zeer veel voorkomt.

Uit Breda kreeg ik zelfs bericht, dat de salamandervangende jeugd blij is, wanneer ze eens een andere soort in hun netje vangen en dat daar de „Gewone"- in hoger aanzien staat dan de „alledaagse" draadstaartsalamander.

Slechts in de paartijd treden zeer duidelijke verschillen op met de „Gewone". In de eerste plaats krijgt het ♂ aan de stomp eindigende staart een zwart draadje van ongeveer 6 m.M., dat na de paartijd weer verdwijnt. Ook het kammetje is nauwelijks

Paartje Alpenwatersalamander, rechts ♂ Foto: H. Fischer.

aanwezig maar wordt dan links en rechts vergezeld van een even hoge rand. De buik is bij beide geslachten minder gekleurd, meer geel terwijl bij de Kleine watersalamander, in 't bijzonder bij de ♂, meer rood op de voorgrond treedt. Ook de zwarte vlekken zijn in tegenstelling tot de Kleine watersalamander slechts spaarzaam aanwezig en dan bovendien veel kleiner. Over het geheel genomen zijn kleuren en tekening veel eenvoudiger. De draadstaartsalamander is een bewoner van West-Europa, West Duitsland tot de Harz, Württemberg, Beieren en Zwitserland.

Uit Zuid-Limburg kennen wij nog een zèèr afwijkende salamander, namelijk de Gevlekte Landsalamander *(Salamandra maculosa)*. De vondsten daarvan zijn reeds uit verschillende streken gemeld, zonder dat wij er deugdelijke bewijzen van hebben. In Limburg is deze soort op enkele plaatsen gevonden. Ze kwamen in het water, waaruit ze als larven gevangen werden, veelvuldig voor. De landsalamander heeft in verband met zijn levenswijze een zeer afwijkende vorm. Het dier is buitengewoon plomp en breed gebouwd met een rolronde staart en geheel aan het landleven gebonden. Slechts in de tijd dat de larven geboren worden gaat het ♀ gedeeltelijk te water. Het verdere leven, dus ook de paring, heeft op het land plaats. De kleuren van deze tot 20 c.M. lang wordende salamander zijn geel op een zwarte achtergrond. Men vindt exemplaren waarbij nu eens het zwart, dan weer het geel overheerst. Het geel varieert tussen citroengeel en oranje. De door mij gecontroleerde dieren waren alle gevlekt, in tegenstelling tot de mooi gestreepte vorm welke schijnbaar al-

leen in Frankrijk voorkomt. Van België bezit ik geen gegevens maar ik vermoed, dat de Belgische dieren zich aansluiten bij ons Limburgse kleurtype.

Kieuwendragende larven van de gevlekte landsalamander. Salamandra maculosa L. Foto H. Fischer.

Rector Cremers 75 jaar.

Rector Cremers, de nestor van onze zustervereniging het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg, is 75 jaar geworden. Wij wensen zowel de jarige zelf als het Genootschap waaraan hij jarenlang zijn beste krachten wijdde van harte geluk en hopen dat de gezondheid van rector Cremers (die in de afgelopen maanden te wensen overliet) spoedig weer geheel hersteld zal zijn!

Van maand tot maand.

Als dit Naturanummer in uw bus glijdt, loopt het broedseizoen van de vogels al weer ten einde. We zitten midden in de zomer, en dat betekent, dat het met de uitbundigheid in de vogelwereld gedaan is. Mag ik u deze keer een paar gebeurtenissen uit het achter ons liggende broedseizoen vertellen?

Ik werd opgebeld door de Burgemeester van Vries, die mij vertelde een nest met 10 jonge koolmezen in zijn brievenbus te hebben. We zijn een kijkje gaan nemen en hebben foto's gemaakt. Enige dagen later kwam er bericht uit Eext, dat daar een koolmees nestelde in een rode bus van de posterijen. Niets bijzonders zult u zeggen, dat komt veel meer voor. Accoord! Maar wat zegt u dan van het volgende geval?

In het kamp Westerbork is een recreatiezaal, waarin luidsprekers zijn bevestigd, die de ralioprogramma's weergeven en waaruit dus vrijwel de gehele dag lawaai komt. In een dezer luidsprekers nu, had een koolmezenpaar een nest gemaakt.

Naar aanleiding van deze waarnemingen had ik een artikeltje geschreven voor een der noordelijke bladen en als reactie daarop kreeg ik van verschillende lezers brieven, waarin ook allerlei merkwaardige nestplaatsen werden beschreven.

Zo werd door de molenaar van Noordhorn bericht, dat hij dikwijls nesten aantreft in de roeden van zijn molen. IJzeren roeden zijn hol en in deze holte gaan allerlei vogels een nestplaats kiezen, wanneer de molen in het voorjaar bij windstil weer een paar dagen moet stilstaan. Als de molen weer gaat draaien, rollen nestmateriaal en eieren heel vaak over de zwichtstelling.